

PEERREVIEW

Educatieve Bachelor Kleuteronderwijs

erasmus
HOGESCHOOL BRUSSEL



DATUM BEZOEK

17 & 18 maart 2021

COMMISSIELEDEN

Jan Peeters (Senior consultant & researcher *Early Childhood*), voorzitter
Bruno Vanobbergen (Algemeen Directeur Agentschap Opgroeien), lid
Marinka Van Ingelgom (Directeur Basisschool De Muziekladder), lid
Jonathan van der Beek (Student 1ste master Muziek, Instrument/ Zang (Hoorn), Koninklijk Conservatorium Brussel, Erasmushogeschool Brussel), student lid

SECRETARIS

Véronique Vandenbossche (adviseur kwaliteitsborging, Erasmushogeschool Brussel)

BEOORDELING

De peerreview commissie beoordeelt de kwaliteit van de opleiding **Educatieve Bachelor Kleuteronderwijs** als **VOLDOENDE**. Zowel het reguliere voltijds traject op drie jaar als de variant van het flextraject voor werkende studenten op vier jaar tijd, beoordeelt de commissie als kwalitatief voldoende.

De commissie sprak met een zeer enthousiast opleidingsteam dat dezelfde visie en waarden deelt en dat op een geëngageerde en vooruitstrevende wijze omgaat met de uitdagingen binnen de grootstedelijke context van Brussel. De commissie heeft ter voorbereiding van het tweedaags bezoek een kritische reflectie en een opleidingsplan ontvangen dat zeer degelijk onderbouwd en zelfkritisch was. De commissie waardeert het geleverde werk en kon goed voorbereid starten aan het tweedaags online bezoek.

De commissie was gecharmeerd door het dynamisme en de ambitie binnen de opleiding. De opleiding heeft een aantal jaren terug een nieuwe visie en nieuwe opleidingsspecifieke leerresultaten uitgewerkt waarin de belangrijke hedendaagse pedagogische tendensen in *Early Childhood Education and Care* vervat zitten. Daarna heeft de opleiding, vanuit een vraag naar flexibiliteit van de werkstudenten, een nieuw curriculum ontworpen met een plukprogramma dat meer inzet op de diversiteit van het studentenpubliek. Studenten kunnen remediëren, verdiepen en verbreden door keuzevakken en binnen de stages en projecten. De commissie vindt de thematische aanpak van de vakken interessant: de studenten krijgen geen aparte vakken Nederlands, wiskunde, … meer maar krijgen de vakinhouden geïntegreerd aangeboden binnen een thema door meerdere vakdocenten. Dit sluit beter aan op de authentieke werkcontext.

De opleiding kent een hoge drop-out en een lage uitstroom. Eén op de drie starters haalt de eindmeet. Hoewel de opleiding zich hiervan zeer bewust is en inzet op heel wat drempelverlagende initiatieven, ondersteunende werkvormen (zoals activerende werkvormen, ontwerpateliers, coaching en teamleren), een doordacht toetsbeleid en heel wat kansen om de (Nederlandse) taalverwerving te verhogen, slaagt de opleiding er niet in om de vinger op de wonde te leggen. De commissie meent dat met een datadriven beleid de opleiding beter kan detecteren welke de echte struikelblokken voor de studenten zijn en welke acties en veranderingen in organisatie, werkvormen en evaluatie echt impact hebben op de slaagkansen van de studenten, zonder daarbij te moeten inboeten aan de kwaliteit en het eindniveau van de opleiding. Ook aandacht besteden aan de ervaren werkdruk bij de studenten, samen met de ervaren werkdruk voor de docenten, kan kansen bieden om de hoge drop-out te keren.

Wat betreft zorg en inclusie, internationalisering en de implementatie van het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (PWO) in het curriculum, ziet de commissie nog enkele groeikansen. De commissie ziet hier al zeer goede aanzetten en meent dat de opleiding nog een stap verder kan evolueren. Voor zorg en inclusie merkt de commissie op dat vooral de praktijkervaring rond dit item nog niet voldoende is waardoor studenten en alumni zoekende zijn als ze op de vloer in aanraking komen met kinderen met speciale zorgbehoeften. Voor internationalisering was de commissie onder de indruk van de partnerschappen die de opleiding aangaat met landen en scholen die een zeer vooruitstrevende visie hebben op *Early Childhood Education and Care*. De commissie merkte wel dat de studenten nog niet voldoende de transfer maakten tussen wat ze meegemaakt hebben in het buitenland en de eigen praktijk en reflecties. Wat betreft PWO heeft de opleiding geïnvesteerd in boeiende (inter)nationale projecten. Een volgende stap ziet de commissie in het verweven van dit onderzoek in het curriculum.



De commissie oordeelt dat de opleiding de maatschappelijke verwachtingen overstijgt. De opleiding heeft een positieve aanpak met betrekking tot grootstedelijkheid en meertaligheid en denkt hiermee anders/ verder dan het heersende discours in het Vlaamse onderwijs. De opleiding zet sterk in op taalremediëring via een extra keuzevak, taalontwikkelend lesgeven en taalondersteuning. Volgens de sociale visie van de opleiding krijgen studenten tijd om zich te ontwikkelen maar moeten de studenten die kansen ook nemen en zich bewijzen.

De commissie was sterk onder de indruk van de nieuwe campus met ruimtes ingericht volgens de principes van de 'Future Classroom Lab' en specifiek de speelse leerruimte voor Kleuteronderwijs. Dergelijke ruimtes laten de studenten toe om de theorie meteen in de praktijk toe te passen en zetten aan tot creativiteit. Ook beschikt de opleiding over een sterk en hecht team dat inzet op individuele begeleiding, coaching en verbinding. De studentenbegeleiding zit doordacht in elkaar en studenten getuigen over de laagdrempelige en autonomie bevorderende aanpak.

Op meerdere vlakken stelt de commissie vast dat de opleiding meer met zijn visie en realisaties naar buiten mag komen in het directe netwerk maar ook verder daarbuiten. Ga in gesprek met de betrokken scholengroepen om de vernieuwende visie uit te dragen en ga in dialoog over de verworven eindcompetenties van de pas afgestudeerde studenten. Zoek samen naar oplossingen om startende leerkrachten te ondersteunen. Doe dit niet alleen bottom-up maar spreek ook de beleidsniveaus aan. Durf je te tonen als opleiding in Vlaanderen en het buitenland met de infrastructuur, de visie, het onderzoek, de rolmodellen, de realisaties, en zo verder. Wees niet te bescheiden!

ACHTERGROND

DOEL PEERREVIEW

De peerreview bestaat uit een bezoek van een onafhankelijke commissie van externe experten aan een opleiding. Via een gesprek met de opleiding gaat de commissie de kwaliteit van de opleiding na. Indien noodzakelijk kan de peerreview commissie een signaal geven aan het bestuur dat de kwaliteit van de opleiding niet aan de maat is en een herstelplan moet opgemaakt worden.

INHOUD RAPPORT

Dit rapport is opgebouwd volgens de fasen in het onderwijsproces zoals het aan EhB is vormgegeven. Via zes brede vragen wordt de kwaliteit per fase nagegaan. Deze brede vragen zijn een specifieke vertaling van de kwaliteitskenmerken uit de Codex Hoger Onderwijs[1] en de European Standards and Guidelines[2] die focus hebben op onderwijs.

Figuur 1: Onderwijsproces EhB en brede vragen peerreview

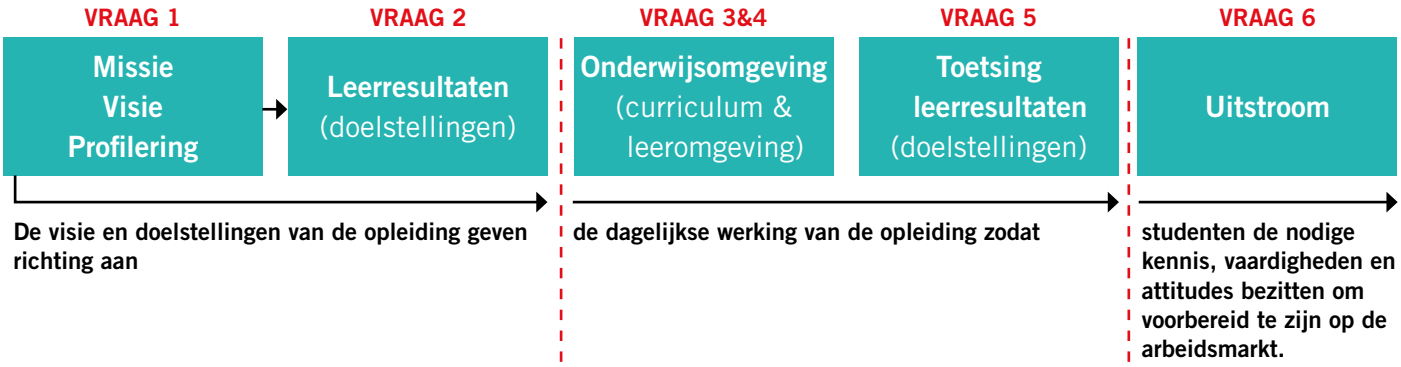

Dit rapport is een weerslag van sterktes, verbeterpunten en aandachtspunten per brede vraag.
- **Sterktes** verwijzen naar goede praktijken en/of best practices in de opleiding.
- **Verbeterpunten** zijn aandachtspunten die prioritair bijgestuurd moeten worden om de nodige kwaliteit in de opleiding te bekomen of te verzekeren.
- **Aanbevelingen** zijn suggesties of ideeën van de commissie om sterktes verder uit te werken of adviezen om bepaalde aspecten in de opleiding te versterken.

Er is geen doorlopende tekst. De sterktes, verbeterpunten en aandachtspunten worden weergegeven als opsommingen die elk voor zich spreken. De opleiding kan met de verbeterpunten en aanbevelingen meteen aan de slag en krijgt tegelijkertijd bevestiging van de goede praktijken.

1 Codex Hoger Onderwijs, Hoofdstuk 9/1, Afdeling 1, Art. II. 170/1
2 ESG 2015

BEOORDELING

De commissie geeft een eindoordeel over het geheel van de zes brede vragen en voor de gehele opleiding. Indien van toepassing, geeft het panel per afstudeerrichting of variant van de opleiding een eindbeoordeling.

De beoordeling van de peerreview gaat ervan uit dat de kwaliteit van de opleiding voldoet. Het tegendeel moet omstandig onderbouwd worden.

Met een **voldoende** beoordeling bevestigt de commissie dat de kwaliteit in de opleiding voldoet aan de gestelde maatschappelijke en internationale verwachtingen. De kwaliteit kan d.m.v. de toelichting bij de brede vragen worden aangetoond.

Met een **onvoldoende** beoordeling geeft de peerreview commissie een signaal aan het hogeschoolbestuur dat dringende actie noodzakelijk is om de basiskwaliteit op één of meerdere vragen te garanderen.

ONDERBOUWING D.M.V. DE ZES BREDE VRAGEN

1. BESCHIKT DE OPLEIDING OVER EEN HELDERE, ACTUELE EN GEDRAGEN MISSIE, VISIE EN PROFILERING?

STERKTES

De visie van de opleiding Kleuteronderwijs aan de Erasmushogeschool Brussel bestaat uit twee luiken: **een visie op de opleiding en een visie op het beroep**. De opleidingsvisie stelt een krachtig kindbeeld en een krachtig leraarsbeeld centraal waarbij dialoog, taalvaardigheid en cultuureducatie & - participatie belangrijke bouwstenen zijn. De visie op het beroep gaat uit van zeven stellingen: leren gebeurt contextgebonden, veilig, al onderzoekend, in een kwalitatieve leeromgeving, vanuit deskundigheid, als cultuurparticipant en via verbindende communicatie.

De commissie merkt op dat de zeer brede visie van de opleiding Kleuteronderwijs meerdere hedendaagse pedagogische theorieën integreert. De Noord-Italiaanse pedagogiek van documenteren (*Reggio-approach*) zit in de visie verweven. Deze opleiding Kleuteronderwijs is één van de weinige hogescholen in Vlaanderen die inzet op deze **hedendaagse pedagogische aanpak** die internationaal zeer gewaardeerd wordt. Daarnaast ziet de commissie de kracht van de pedagogische opportuniteiten die voortvloeien uit de speerpunten van de opleiding zoals *urban education*, cultuureducatie en het muzische. Door in te zetten op deze speerpunten, zoekt de opleiding aansluiting bij het project van De Vlaamse overheid 'Kleine kinderen, grote kansen'. De commissie uit ook haar waardering voor het verweven in de visie en de missie de idee van de **brede hogeschool** en de verbondenheid met de brede omgeving. Daarnaast heeft de opleiding zich geënt op de missie en visie van de hogeschool door in te zetten op de persoonlijke groei en **talentontwikkeling** van de student en door praktijkgericht wetenschappelijk **onderzoek** als een belangrijke en versterkende pijler naast het onderwijs te plaatsen. Kortom dit alles getuigt van hoe de **heldere** visie aansluit bij belangrijke **actuele** tendensen in de superdiverse samenleving en de context van **Brussel**.

Uit de aangeleverde documenten blijkt dat de opleiding bij het vorm geven en actualiseren van deze visie breed de **stakeholders** heeft **betrokken** en blijft betrekken om zo de hedendaagse tendensen binnen het vakgebied te kunnen vatten. De commissie stelt vast dat docenten, studenten en alumni goed op de hoogte zijn van deze visie en missie en deze ook **uitdragen**. Tijdens de gesprekken met studenten en alumni heeft de commissie vastgesteld dat elementen uit de visie terug te vinden waren in het didactisch handelen en reflecteren van de (toekomstige) leerkrachten. Studenten en alumni zijn enthousiast over de cultuureducatie en de muzische vorming. De docenten daarenboven komen over als sterk **team** met een gemeenschappelijke visie. Op elk moment van de bevraging hadden de commissieleden het gevoel dat het ganse team voor dezelfde waarden en visie ging.

Wat betreft de **instroom** vindt de commissie het positief dat de opleiding veel nieuwe studenten kan werven met diverse achtergronden qua studie achtergrond, cultuur, werkervaring en leeftijd. De opleiding heeft duidelijk aantrek en heeft de laatste 6 jaar haar instroom bijna verdubbeld (+79%) en gediversifieerd.

De commissie vindt het bijzonder hoopgevend dat de opleiding een positief beeld heeft op meertaligheid. De opleiding beschouwt **meertaligheid** als een rijkdom en niet als een probleem. De commissie vindt het sterk dat de opleiding Kleuteronderwijs hiermee ingaat tegen de heersende tendens in het onderwijs. Zowel in de kleuterklassen als in de aula's is meertaligheid de norm en de context waarbinnen kleuters en jongvolwassenen opgroeien.

VERBETERPUNTEN

De commissie heeft op basis van de gegevens uit het kengetallen rapport vastgesteld dat er een grote uitval is in de opleiding. Van al de studenten die starten haalt maar 35% zijn of haar diploma. Dit is een bijzonder grote uitval. Tijdens de gesprekken met de beleidsgroep en de docenten blijkt dat er geen duidelijke verklaring is voor deze uitval. De opleiding meent dat de kloof tussen het eindniveau van het secundair onderwijs en het verwachte startniveau in een lerarenopleiding in het hoger onderwijs toeneemt. In de Brusselse context is de Nederlandse taal vaak een struikelblok. Deze kloof wil de opleiding dichten door een individuele (taal)begeleiding. Voor een groep studenten is de achterstand moeilijk bij te benen omdat het taalniveau te zwak is; zij zijn meer gebaat met een voorbereidend jaar volgens de opleiding. De opleiding wil via coaching ook werken aan het gebrek aan zelfvertrouwen bij de instromende studenten door eerdere negatieve onderwijservaringen. Daarnaast merkt de opleiding op dat een grote groep kandidaat studenten een verkeerd beeld hebben van de opleiding waardoor deze studenten snel uitvallen. De commissie adviseert om diepgaander onderzoek te doen naar de oorzaken van deze uitval zodat door **data-driven beleidskeuzes en acties** de grote **drop-out** kan **gekenterd** worden. Is de studie achtergrond bepalend? De commissie adviseert eveneens deze data te vergelijken met de doorstroom- en drop-out gegevens en eventuele acties van andere lerarenopleidingen en de opleiding Pedagogie van het jonge kind.

Naast data-analyse raadt de commissie aan om te **monitoren** welke acties impact hebben en welke minder. Door de schaarse middelen is het voor de opleiding noodzakelijk na te gaan welke aanpassingen in curriculum, werkvormen en ondersteuning,… impact hebben op het studierendement van de studenten. De opleiding wil bijvoorbeeld teamleren invoeren met gemengde groepen bestaande uit diverse studieachtergronden en levenservaringen. Zo kunnen studenten elkaar helpen met de (studie)uitdagingen. De commissie vindt dit een interessante piste en adviseert om de impact van het teamleren te monitoren.

AANBEVELINGEN

De commissie heeft kunnen vaststellen tijdens de gesprekken dat de **visie** van de opleiding Kleuteronderwijs sterk leeft binnen het team, de studenten, de alumni en de vertegenwoordigers van het werkveld. Toch is de commissie van mening dat binnen het werkveld het niet eenvoudig is stageplaatsen en mentoren te vinden die bijvoorbeeld de Reggio-pedagogie van het documenteren hanteren. De opleiding beaamt dat voor de stagebegeleiders van de opleiding hierin een rol is weggelegd om in cocreatie met de stagementoren op de vloer deze pedagogie ingang te doen vinden. Zo wil de opleiding bouwen aan professionele leergemeenschappen en samen met het werkveld de leerkrachten van de toekomst opleiden. De commissie vindt deze piste waardevol en adviseert om niet alleen bottom-up te werken maar ook in gesprek

te gaan met het **niveau van de scholengroepen** en de directies in Brussel en de Brusselse rand. Ga ook op het beleidsniveau in cocreatie met het werkveld.

Bekijk **diversiteit** binnen de opleiding niet alleen met een culturele bril maar ook vanuit de bril van leerachtergronden en levenservaringen. De commissie heeft de indruk dat de remediëringsactiviteiten zich vooral focussen op taalremediëring. De commissie stelt vast dat er een grote instroom is vanuit BSO. Uit analyse van de cijfers van de opleiding Pedagogie van het jonge kind blijkt dat studenten met een BSO diploma het moeilijk hebben in het eerste jaar hoger onderwijs. Eens zij het eerste jaar hebben voltooid, doorlopen zij met succes het vervolg van de opleiding omwille van hun hoge motivatie. Inzetten op ondersteuning/ remediëring van deze groep kan een positief effect hebben op doorstroom.

Deze opleiding Kleuteronderwijs is zeer ambitieus en vernieuwend in haar visie, het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek, de projecten waaraan ze participeert, de pedagogische ruimtes die ze ontwerpt,… Wees minder bescheiden en kom met jullie realisaties naar buiten. Werk een **communicatiestrategie** uit zodat werkveldpartners en projectpartners zich komen inspireren bij jullie. Gebruik in de marketingstrategie voor nieuwe studenten getuigenissen van studenten en alumni om een juist beeld te geven van de opleiding en van het beroep van kleuterleerkracht.

Bij de modernisering van het secundair onderwijs wil de overheid het zevende jaar BSO niet meer inrichten om een diploma secundair onderwijs te behalen. Leerlingen kunnen na het zesde jaar van een arbeidsmarktgerichte finaliteit het secundair diploma behalen. Willen dergelijke leerlingen verder studeren, dan moeten ze een **zevende jaar** doen, vergelijkbaar met een propedeuse in Nederland. Grijp deze hervorming aan als een kans en ga als opleiding of als hogeschool met de scholengroep(en) in gesprek om vorm te geven aan de inhouden van een dergelijk zevende jaar.

2. BESCHIKT DE OPLEIDING OVER EEN SET VAN ADEQUATE OPLEIDINGSSPECIFIEKE LEERRESULTATEN EN INDICATOREN?

STERKTES

Het domeinspecifiek leerresultatenkader en de basiscompetenties leraar Kleuteronderwijs zijn duidelijk vertaald naar een **opleidingsspecifiek leerresultatenkader**. De opleidingsspecifieke leerresultaten weerspiegelen de visie van de opleiding door het toevoegen van drie bijkomende leerresultaten (Cultuureducatie; *Urban education*; Visie en basishouding). Ze voldoen aan het vooropgestelde niveau zes van de Vlaamse kwalificatiestructuur.

De leerresultaten zijn **helder en consistent opgebouwd**. Onderliggend aan elk leerresultaat zijn gedragsindicatoren opgesteld. In de leerresultaten vindt de commissie de weerspiegeling van de visie van de opleiding terug. Dit is op een overzichtelijke manier gestructureerd en weergegeven in een indrukwekkende leerresultatenmatrix. Deze matrix geeft zicht op hoe de graduele verwerving van de leerresultaten doorheen de opleidingsonderdelen gebeurt.

De ECTS-**fiches** geven duidelijk weer wat de beoogde leerresultaten en gedragsindicatoren van een specifiek opleidingsonderdeel zijn.

VERBETERPUNT

Tijdens de gesprekken stelden de studenten en alumni duidelijk dat **meer (praktijk)ervaring rond zorg en inclusie** nodig is tijdens de opleiding. De commissie meent dat de opleiding tijdens stages opportuniteiten kan creëren, in samenwerking met scholen die uitstekend werk verrichten op dit vlak. Stages kunnen studenten meer vertrouwd maken met de verschillende actoren die op die speciale zorgbehoeften inspelen. Dit bevestigden ook een aantal mentoren in de kleuterscholen. De commissieleden menen dat het opleidingsspecifieke leerresultaat acht, dat gaat over het samenwerken met externe partners, meer specifiek aandacht hieraan kan besteden.

AANBEVELINGEN

/



3. STELLEN DE INHOUD EN DE STRUCTUUR VAN HET CURRICULUM DE STUDENTEN IN STAAT OM DE BEOOGDE LEERRESULTATEN TE BEHALEN?

STERKTES

De opleiding Kleuteronderwijs is in 2019-20 gestart met de invoer van een nieuw **curriculum**. De commissie merkt op dat het team zeer goed heeft nagedacht over dit nieuwe curriculum. Uit de aangeleverde documenten blijkt dat de opleiding hier veel tijd en energie aan heeft besteed om te komen tot een **helder en consistent verhaal**. Het curriculum is logisch opgebouwd in zeven expliciete[3] en twee impliciete leerlijnen, waardoor de graduele verwerving van de leerresultaten mogelijk is. Deze leerlijnen weerspiegelen eveneens de visie van de opleiding en de visie op het beroep (zie brede vraag 1). De commissie kan opmaken uit het dossier en de gesprekken dat bij het nieuwe curriculum de relevante interne en externe **stakeholders** betrokken zijn:

- de docenten kunnen via teamvergaderingen hun ideeën lanceren en feedback geven op ontwerpen;
- de studenten voelen zich via hun vertegenwoordigers in de opleidingscommissie gehoord. Per jaar zijn er twee vertegenwoordigers van de studenten in deze commissie. Ook via bevragingen en focusgesprekken kunnen de studenten hun stem kwijt;
- en het werkveld geeft formeel input via de resonantiecommissie en informeel via de mentorendagen.

De commissie ondersteunt het voornemen van de opleiding om blijvend de vinger aan de pols te houden bij de uitrol van het nieuwe curriculum en op basis daarvan bij te sturen wanneer het nodig is.

Ten eerste weerspiegelt het curriculum **de vernieuwende visie van de opleiding**. Deze visie is wetenschappelijk onderbouwd:

- vanuit de vernieuwende pedagogieën zoals Reggio Emilia pedagogiek (100 talen),
- vanuit het eigen praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (PWO) ‘Een school voor Cultuur sensitieve Professionals’
- en vanuit (inter)nationale projecten zoals ‘Kleine kinderen, grote kansen’, ‘Intercultural Early Childhood Education and Care - Curriculum Design for Professionals’ en ‘Value’ (zorgzaam kleuteronderwijs).

Ten tweede zijn de **opleidingsspecifieke leerresultaten** (bv. OLR 12-13) zichtbaar ingebouwd in het curriculum zoals blijkt uit de leerlijn ‘basishouding en visie’ en een opleidingsonderdeel als ‘Vertellen in de grootstad’.

Ten derde gaat het curriculum in op de specifieke noden van de instromende studenten. De opleiding stelde vast dat de **diversiteit in de instroom** toeneemt:

- jongeren uit ASO, TSO en BSO;
- studenten die eerst een andere hogere opleiding gestart en eventueel afgerond hebben;
- werkenden uit het onderwijs of uit andere sectoren,….

3 De 7 expliciete leerlijnen zijn identiteit, basishouding & visie, inhoudelijke expertise, onderzoek, verbindende communicatie & co-creatie, ontwerpen van krachtige leeromgevingen en praktijkervaring. De 2 impliciete leerlijnen zijn internationalisering en de educatieve professional in een brede, inclusieve, hedendaagse en maatschappelijke context.

Voor het ontwerp is de opleiding eerst gestart bij de noden en vragen van de **zij-instromers**. Dit heeft geleid tot een plukprogramma waar instromende studenten vrijstellingen EVK- EVC krijgen op basis van hun eerder verworven competenties/ kwalificaties. Zo kunnen studenten op maat een traject opstellen. Het plukprogramma biedt ook mogelijkheden om te remediëren (Nederlands voor meertalige studenten) of om te verdiepen of verbreden. De commissie waardeert deze aanpak om tegemoet te komen aan de diverse instroom. Uit de gesprekken met de (werk)studenten blijkt dat dergelijke aanpak drempelverlagend werkt. Studenten slager er beter in om hun studies te combineren met werk en/of gezin.

Ten vierde stelt de commissie vast dat het curriculum zeer vernieuwend is uitgebouwd: de traditionele vakken (Nederlands, muziek,…) biedt de opleiding niet meer aan maar de vakinhouden komen **thematisch** aan bod. De commissie waardeert sterk **de verweving van de theorie en de praktijk** in de thematische vakken. Er is een duidelijke link met de praktijk en de beoogde leerresultaten. Studenten gaven tijdens de gesprekken aan dat deze aanpak wennen is. Enerzijds verliezen ze gedeeltelijk het overzicht omdat het niet overal duidelijk is welke inhouden waar aan bod komen; anderzijds vinden ze het een meerwaarde omdat de thematische aanpak mogelijkheden geeft om te verbreden en te verdiepen. Waar vroeger het muzische afspeelde in één specifiek opleidingsonderdeel, komt het nu meermaals aan bod. Dit geeft de studenten de mogelijkheid om te herhalen en verdiepend te exploreren. Ook docenten geven tijdens de gesprekken aan dat deze thematische aanpak impact heeft op hun didactische praktijk: er is meer overleg en afstemming nodig tussen de collega's en ze staan samen voor de klas (coteaching).

De commissie is benieuwd naar de **verdere implementatie en de resultaten** van het nieuwe curriculum. Door de gedeeltelijke uitrol heeft de commissie nog niet de impact van de thematische vakken en het plukcurriculum kunnen vaststellen in het werkveld en bij de alumni. Momenteel geeft het werkveld aan dat de stagiairs en de afgestudeerden nog niet voldoende geïntegreerd werken. De commissie heeft de indruk dat het nieuwe curriculum zal tegemoet komen aan die verzuchting.

De opleiding heeft ook werk gemaakt van het uitbouwen van een internationale oriëntering. Zowel elke docent als elke student krijgen kansen tot mobiliteit en internationale ervaringen. De opleiding heeft het internationaliseringsbeleid recent bijgestuurd. Waar vroeger de studenten voornamelijk vertrokken naar het Zuiden, zet de opleiding nu ook sterk in op buitenlandse partners dichtbij. De keuze van de landen is dan ook uitstekend. Het zijn stuk voor stuk regio's waar veel te leren valt voor de Vlaamse kleuteronderwijs sector:

- Berlijn (geïntegreerd *Early Childhood Education and Care* systeem voor kinderen van 0 tot 6 jaar, het Interculturele Berliner curriculum),
- Portugal (een boeiend land met veel aandacht voor zorg en het welbevinden van de jonge kinderen),
- en Barcelona (sterke band met de Noord-Italiaanse aanpak).

Dit interessant buitenlands netwerk biedt ook mogelijkheden voor Europese innovatieprojecten.

VERBETERPUNT

De vernieuwing van het curriculum kostte veel tijd waardoor er minder aandacht besteed is aan de **verankering van het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek binnen het curriculum.** De opleiding heeft interessante netwerken uitgebouwd en participeert in meerdere nationale en Europese (onderzoeks) projecten. De opleiding geeft zelf in de kritische reflectie aan dat er kansen zijn om de inzichten uit deze onderzoeken nog meer te verweven in het onderwijs. De opleiding kan de studenten verder stimuleren in het ontwikkelen van een onderzoekende houding door te participeren in het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek van de opleiding.

AANBEVELINGEN

Studenten/alumni blijken het **Referentiekader voor Onderwijs Kwaliteit niet te kennen**, terwijl dit het referentiekader is waar de inspectie mee werkt en waar elke school aan dient te beantwoorden. Zorg ervoor dat studenten dit meekrijgen tijdens hun opleiding en dat ze ermee aan de slag kunnen.

Communiceer duidelijk met de studenten over de inhouden van het nieuwe curriculum. Studenten geven aan dat ze de traditionele inhouden minder herkennen binnen de thematische opleidingsonderdelen. Ze kunnen zich bijgevolg minder oriënteren en zijn niet altijd in staat om alle opportuniteiten te zien en te benutten.

Studenten zijn enthousiast over de mogelijkheden die het plukprogramma geeft om studies en werkdruk te spreiden en/of verworven competenties te valideren. In de operationalisering van het **plukprogramma** lopen ze regelmatig tegen praktische drempels zoals overlappende of veranderende planningen. Zorg ervoor dat het plukprogramma niet alleen een mooi concept blijft maar ook in de praktijk **haalbaar** is voor zowel student, werkveld als docent. Studenten gaven tijdens gesprekken aan dat medestudenten hun opleiding hebben stopgezet door dergelijke drempels. De opleiding kan verder onderzoeken wat de impact is op het studiesucces van de studenten door het weghalen van praktische en organisatorische drempels in het plukprogramma.

Alumni gaven tijdens de gesprekken aan dat de opdrachten tijdens de stages opgedeeld zijn per stageblok en te momentaan zijn. Stimuleer de studenten om te leren nadenken over de **langere termijn** en om te leren werken met leerlijnen en leerplandoelen die meerdere jaren overspannen.

De opleiding zelf zou eventueel in samenwerking met de opleiding Pedagogie van het jonge kind opnieuw kunnen intekenen op **onderzoeksoproepen**. Misschien kunnen beide opleidingen een onderzoekscel van het jonge kind uitbouwen, zodat in het nieuwe curriculum onderwijs en onderzoek intens verweven zijn.

Innoveer bij de implementatie van het nieuwe curriculum ook de stages en het **werkplekleren** door meer **geïntegreerd** te werken en los te komen van de traditionele (vakinhoudelijke) manier van werken. Het werkveld ziet bijvoorbeeld ruimte om de vertelstage te vernieuwen. Docenten geven aan dat studenten nog steeds heel traditioneel vertrekken vanuit de ontwikkeldoelen en vanuit de vakinhouden. Het kost veel moeite om de studenten uit deze traditionele manier van denken los te trekken. Het team ziet

bijvoorbeeld mogelijkheden in het STEAM project om dit klassieke denken te doorbreken. Zoek als team ook naar nieuwe methodieken om geïntegreerd de leerinhouden aan te brengen en niet louter te vertrekken vanuit de eigen vak expertise. De commissie merkt dat de docenten hierin al de eerste stappen hebben gezet en ze moedigt het team aan om deze ingeslagen weg te blijven volgen.

Onderzoek en ga in overleg met pas afgestudeerden en het werkveld over welke inhouden en vaardigheden je in het werkplekleren aan bod laat komen. Afgestudeerden geven aan dat wat betreft **klasmanagement en inclusie** te weinig handvaten hebben gekregen tijdens de theorie/ praktijk. Door het M-decreet blijven kleuters met speciale behoeften langer in het reguliere onderwijs en is er dus nood aan meer kennis en ervaring met de speciale zorgbehoeften. Er is ook een vraag naar meer kennis over wanneer doorverwijzen naar het buitengewoon onderwijs en over aanmelden bij CLB.

Het werkveld betreurt dat de stage in het **eerste leerjaar** weg gevallen is terwijl regelmatig kleuterleid(st)ers les geven in het eerste leerjaar. De commissie vindt het belangrijk dat de opleiding aandacht heeft voor de overgang tussen het kleuteronderwijs en de aansluitende onderwijsvormen zoals peuteropvang en de lagere school.

Wat betreft zorg en inclusie geven alumni aan dat er meer aandacht moet gaan in de opleiding naar contacten met ouders van kinderen met speciale zorgbehoeften. Ook signaleren alumni de nood aan het voeren van slecht nieuws gesprekken met ouders. De **communicatie met ouders** in het algemeen kan wat prominenter aan bod komen (OLR 6). De opleiding is al gestart met een aantal initiatieven zoals de Boekenbende en de Vrienden van het Huizeke…. De commissie waardeert dit maar meent dat door het geven van meer kaders, studenten kunnen terug vallen op een structuur voor een gesprek met ouders. Studenten kunnen deze dan trainen via rollenspelen. De commissie geeft het voorbeeld van de Babbelboom, een handig instrument voor het gesprek met anderstalige ouders. Het bevat visuele afbeeldingen, die helpen bij een gesprek over welbevinden en betrokkenheid van de kleuter met ouders die moeite hebben om zich in het Nederlands uit te drukken.

Studenten en alumni geven aan dat er **meer stage** in de opleiding mag omdat het hen meer oefenkansen geeft om aan klasmanagement te doen, kinderen met zorgnoden op te volgen,… Een stage in het bijzonder onderwijs vinden zij een meerwaarde om meer zicht te krijgen op de zorgnoden en de werkwijzen. De commissie begrijpt dat het curriculum al goed gevuld is en ziet kansen in het ontwikkelen van een bijscholingsaanbod vooral gericht op coaching voor jonge startende leerkrachten rond deze thematieken. De opleiding kan ook in gesprek gaan met de scholengroep om pedagogische coaching op te nemen in de aanvangsbegeleiding. Het werkveld geeft aan dat een derdejaars student ook alleen voor de klas zou kunnen staan. Zo leert de student autonoom zijn klasmanagement te beheren. Dit kan ook een oplossing bieden voor het tekort aan leerkrachten in Brussel. Flexstudenten geven daarentegen aan dat zij soms nog **teveel stage** moeten opnemen, terwijl ze elke dag in de klas staan. De opleiding kan zich inspireren bij de LIO-trajecten binnen lager en secundair onderwijs om de combinatie van werk en studie te faciliteren.



4. STELT DE LEEROMGEVING (STUDIEMATERIAAL, INFRASTRUCTUUR, DOCENTEN, BEGELEIDING) DE STUDENTEN IN STAAT OM DE BEOOGDE LEERRESULTATEN TE BEHALEN?

STERKTES

De commissie drukt haar appreciatie uit over de inrichting van de leslokalen op de nieuwe campus. De opleiding nam deze lokalen in gebruik in februari 2020. Door het uitbreken van de coronacrisis en de daarop volgende lockdown, is er nog maar weinig les gegeven in de nieuwe ruimtes. De commissie is geboeid door de manier waarop de opleiding nadenkt over het belang van **ruimtes** namelijk de omgeving als derde opvoeder (Reggio). De ruimtes spelen in op heel wat actuele tendensen in het domein van *Early Childhood Education*. Bijzonder boeiend is hoe de studenten op de campus zelf gaan experimenteren met speelplekken, de openluchtklas, de crearuimte en flexibele ruimtes. De open ruimtes, zonder afgelijnde hoeken, ziet de opleiding als metafoor voor de open houding van de opleiding en haar visie op de brede hogeschool. Ze ziet het ook als toegangspoort naar Brussel & de wereld buiten de campus. De opleiding liet zich inspireren door het ABC huis, de speelplek als onderzoekplek, internationale werkbezoeken en de input van studenten en kinderen. Dit is bijzonder inspirerend voor andere opleidingen, trainingsorganisaties, kleuterscholen en voor de volledige samenleving. Kom hiermee naar buiten als opleiding! De commissie is zeer benieuwd naar de verdere ontwikkeling van de ruimtes naargelang kinderen, studenten, docenten en partners meer gebruik zullen maken van deze vernieuwende

infrastructuur.

De leden van de commissie waren onder de indruk van de gesprekken met alumni en studenten die getuigden over het ongelooflijk **engagement** van alle **docenten** voor de opleiding en hun betrokkenheid voor de studenten, zeker voor zij die onder moeilijke omstandigheden moeten studeren. Tijdens de gesprekken getuigden de studenten over de laagdrempelige aanpak en grote beschikbaarheid van het ganse docententeam. De alumni getuigden over het warme onthaal bij een nascholing en het terug thuis komen op de campus.

De docenten daarenboven stonden er als een **sterk team** met een gemeenschappelijke visie. Op elk moment tijdens de gesprekken hadden de commissieleden het gevoel dat het ganse team voor dezelfde waarden en visie ging.

Een ander sterk punt van de opleiding is de focus op **individuele begeleiding en coaching**. We weten uit *systematic reviews continuous professional development* dat coaching of pedagogische begeleiding (Peeters, et al 2015; Fukkink, et al, 2008) zeer goede resultaten geeft. Via coaching ontstaat er een sterke betrokkenheid bij de student als mens en het traject dat ze afleggen. Dat is vooral bij studenten met een moeilijk leerparcours in het secundair onderwijs van essentieel belang voor hun slaagkansen in het hoger onderwijs. In dit verband is ook de **toegankelijkheid** van de docenten voor de student lovenswaardig, getuige hiervan de mooie getuigenissen van de alumni!

Om de **verbondenheid** onder de eerstejaars studenten te stimuleren zet de opleiding in op teambuilding initiatieven, zoals een week aan zee bij de opstart van het academiejaar en het peter & meter systeem. Voor groepswerken zoals de vertelstages in de bibliotheken zal het opleidingsteam steeds de groepen door elkaar halen zodat iedereen elkaar leert kennen. De opleiding ziet ook in de coachende aanpak en specifiek binnen de coaching van het teamleren een mogelijkheid om binding te creëren tussen de studenten onderling. De commissie meent dat dit initiatief ook de verbondenheid in de groep doet toenemen en een eventuele concurrentie tussen de studenten kan doen afnemen. De commissie heeft vastgesteld tijdens de gesprekken dat alumni eerder over een sfeer van concurrentie tussen de medestudenten spraken terwijl de huidige studenten dit niet benoemen. Het team merkt ook op dat de knusse ruimtes op de nieuwe campus ook de verbondenheid tussen studenten kunnen bevorderen omdat deze ruimtes stimuleren om elkaar te ontmoeten. In het werkveld zetten steeds meer scholen in op samenwerking en coteaching en bijgevolg is volgens de commissie het collegiaal functioneren in een school een belangrijke vaardigheid.

De commissie is positief over de **departementale reorganisatie** waarbij twee departementen, management en lerarenopleiding, recent zijn samen gebracht. Dit zorgt voor een groter middenkader met een betere bundeling van de ondersteunende taken. Studeo, de dienst voor studentenbegeleiding, is permanent open voor studenten. De (stage)administratie kan uit handen van de docenten worden genomen zodat zij zich meer kunnen focussen op hun onderwijstaak. De docenten spraken hun waardering uit voor deze logistieke reorganisatie.

Positief is ook de aandacht om de **diversiteit** binnen het docententeam zelf uit te bouwen. Zo stelt de directie dat bij de nieuwe aanwervingen in 2020 één vierde een migratie-achtergrond heeft. Dit is een belangrijke stap. Zo staan er niet alleen rolmodellen in de aula voor het superdiverse studentenpubliek uit Brussel, maar kan ook EhB een pioniersrol spelen binnen de opleidingen Kleuteronderwijs in Vlaanderen.

De commissie merkt op dat het beschikbare **leermateriaal** in de opleidingsonderdelen heel actueel is en verwijst naar recent onderzoek over *Early Childhood* en over hechting en ontwikkelingspsychologie. Studenten geven aan dat het **online leerplatform** (Canvas) transparant is omdat ze alle informatie zoals de ECTS-fiche, de opdrachten, het cursusmateriaal, de berichten van docenten,… terugvinden. Bij het begin van de coronacrisis vonden de studenten het leerplatform te weinig gestructureerd maar sinds 2020-21 werkt het team via de modules binnen Canvas en vinden de studenten gemakkelijker het nodige materiaal. Een online omgeving laat volgens de commissie toe om flexibeler in te spelen op nieuwe thema's.

De commissie vindt het positief dat de opleiding een **sociale visie** heeft m.b.t. de begeleiding van studenten. Een mooi voorbeeld hiervan is de intensieve **taalondersteuning**. Bij de start van de opleiding gebeurt een screening van de taalbeheersing van de student waarbij de student inzicht krijgt over zijn/haar taalbeheersing en de werkpunten. Een taalbegeleider focust op ondersteuning van de taalcorrectheid (spelling & grammatica). Via het taalontwikkelend lesgeven in meerdere opleidingsonderdelen, biedt de opleiding een taalrijke leeromgeving aan met vakjargon en taalgerichte feedback op mondeling en schriftelijk taalgebruik. De opleiding zet niet alleen sterk in op het **groeiproces** door **kansen** te geven maar verwacht ook van de studenten op het einde van het jaar dat er **resultaten** liggen. Zo zal de opleiding taalzwakke studenten na de resultaten in januari sterk aanbevelen om in het tweede semester een bijkomend opleidingsonderdeel op te nemen rond taalvaardigheid. De commissie waardeert dat de opleiding de meertaligheid positief benadert en is ervan overtuigd dat er een noodzaak is aan meertalige rolmodellen in de meertalige Brusselse klas.

De commissie waardeert dat de opleiding **werkvormen** inzet die tegemoet komen aan de **superdiversiteit** binnen de studentenpopulatie. Studenten hebben zeer diverse achtergronden in cultuur, taal, leeftijd, studie-achtergrond en dit stelt de opleiding voor serieuze uitdagingen. De coachende aanpak binnen de opleiding zet sterk in op één op één interactie tussen student, docent en werkplek. Zo is het leerproces sterk gedifferentieerd. Dit vertaalt zich onder meer naar specifieke opdrachten op de werkplek.

Ook binnen de groepen is heterogeniteit de norm en helpen de studenten elkaar (teamleren) onder begeleiding van een coach. De opleiding heeft heel bewust gekozen om het werktraject niet volledig in afstandsonderwijs te organiseren. Groepslessen laten toe dat de studenten zich verbonden voelen en laten het docententeam toe om in te spelen op de diverse profielen die instromen in het werktraject o.a. zij-instromers met diploma hoger onderwijs versus Brusselaars zonder hoger onderwijs diploma die via het Baobab traject instromen.

VERBETERPUNTEN

Studenten geven aan dat de opleiding veel van hen vraagt en dat de **werkdruk hoog** is. Uit de gesprekken blijkt dat de planning niet altijd optimaal is en dat de informatie voor de voorbereidingen op de stages laat komt. Dit draagt bij tot de ervaren werkdruk. De commissie beveelt aan om de werkdruk van de **student** beter in kaart te brengen via een studietijdmeting en een eventuele link met de hoge drop-out te onderzoeken. Is de hoge werkdruk de voornaamste oorzaak van de hoge drop-out of zijn het vooral de zwakkere studenten die het als teveel ervaren. De gemiddelde studiedoorlooptijd is nu drie en een half jaar. Zou een traject van vier jaar voor sommige studenten een oplossing kunnen bieden? Kan dit plukprogramma als een vangnet functioneren voor studenten die de werkdruk als te hoog ervaren?

Zorgt het plukprogramma voor studiesucces of verhoogt het de drop-out? De opleiding zou ook meer zicht moeten krijgen op de effecten van de werkdruk op de studieresultaten en op de impact van de combinatie werken, studeren, hobby's en andere verantwoordelijkheden op het ervaren van werkdruk. Bij de meerderheid van de studenten, ook uit het reguliere traject, is er een combinatie van werk & studie. Hoeveel uren werken kan de student combineren met studeren? Bij hoeveel uren werken ervaart de student de studie als een te hoge werkdruk? De commissie ziet hier ook nood aan een datadriven beleid.

Coaching is één van de sterke punten van deze opleiding, maar tijdens de gesprekken was het niet duidelijk welk model van coaching de opleiding hanteert. Er lijkt **geen systematische aanpak**. Nieuwe docenten zouden precies moeten weten wat coaching binnen de opleiding inhoudt. De opleiding kiest best voor één of meerdere modellen die *evidence-inspired* zijn (zie systematic review, 2015) en een afgestemd professionaliseringstraject. Bijvoorbeeld de methodiek van documenteren voor zij die graag met beelden werken of andere meer verbale methodieken zoals Permanent Leren, Wanda… Efficiënt coachen is niet eenvoudig. Een coaching proces doorloopt een aantal stappen opdat het effect heeft op het pedagogisch gedrag van de student. Als beginnend coach is het belangrijk om je eerst in een specifieke methodiek van coachen te trainen. Als je meer ervaring hebt kan je een persoonlijke invulling geven aan je manier van coachen. Het is ook belangrijk om de student inzicht te geven in het coaching systeem, zodat de student op de eigen praktijk kan reflecteren. Het is een belangrijk instrument voor de zelfontplooiing als mens en professional. De opleiding Pedagogie van het jonge kind van EhB werkt al een tijd met coaching. Misschien kan hun model dienen als inspiratie?

AANBEVELINGEN

Uit de gesprekken met studenten en alumni blijkt dat zij niet veel leren van de nochtans lovenswaardige initiatieven qua **internationalisering** zoals gastsprekers uitnodigen (internationalisation@home) en de bezoeken aan *Early Childhood Education and Care* (ECEC) in het buitenland. Internationalisering moet de studenten aanzetten om kritisch te kijken naar het eigen systeem van opvang en onderwijs aan jonge kinderen in Vlaanderen. Er mag meer aandacht gaan naar de ECEC-systemen zoals het splitsysteem versus het geïntegreerde systeem, leeftijdsgemengde groepen versus klassen per leeftijd, integratie van zorg en leren of zorg voor kinderverzorgster en leren voor kleuterleidster. Het Vlaamse systeem is één van de oudste van Europa maar daardoor onderhevig aan de wet van de remmende voorsprong. Er valt veel te leren van het Scandinavische systeem (natuur- en outdooractiviteiten) of het Berliner Curriculum dat gebaseerd is op omgaan met diversiteit. Kortom de kleuterleid(st)ers van morgen moeten een zicht krijgen op inspirerende systemen van ECEC in Europa en een drijvende kracht worden om het Vlaamse ECEC-systeem te innoveren. Om dit te realiseren moet de opleiding meer expliciteren wat de bedoeling is van die internationale stages, die toch heel wat studiepunten omvatten. De reflectie over wat de studenten tijdens de buitenlandse bezoeken of de lezingen geleerd hebben is cruciaal. Dergelijke internationale ervaringen kunnen de docenten aanvullen met een bezoek aan inspirerende Vlaamse scholen, bijvoorbeeld De Tandem (GO!) in Brugge, een kleuterschool die experimenteert met een systeem van gemengde groepen kinderen van 0 tot 6 jaar oud of bijvoorbeeld de Freinetscholen in Gent, die ook met gemengde groepen werken.

In de kritische reflectie signaleert het opleidingsteam de hoge werkdruk bij de docenten. Het team bestaat uit 7,25 VTE om 125 studenten op te leiden, wat neerkomt op een ratio van 17,25 studenten per VTE docent. Binnen het hoger onderwijs is de ratio van 20 studenten voor één VTE gebruikelijk

om na te gaan of er een voldoende personeelsinzet is. De EhB opleiding heeft niet zo een groot aantal studenten, waardoor de docenten veel verschillende opleidingsonderdelen voor hun rekening moeten nemen. De commissie ziet de inzet en de passie van het team en begrijpt de bezorgdheid over de werkdruk. De commissie vraagt zich af of het team voldoende inzicht heeft in welke acties of werkvormen effectief bijdragen aan het studiesucces van de studenten. Hoe draagt de individuele coaching bij tot studiesucces? Welke vormen van coaching leiden tot sterke resultaten? Binnen de kritische reflectie signaleert het team de hoge evaluatiedruk door de vele deelevaluaties, zowel bij de docenten als bij de studenten. Reflectie over welke actie de opleiding onderneemt en de impact hiervan, acht de commissie mogelijk door een datadriven beleid.

Een aantal studenten en alumni signaleerden dat de **opleiding** voor sommige studenten **te duur** is. De opleiding probeert de kosten te drukken door aan te sturen op het gebruik van recyclagemateriaal tijdens de stages. Sommige mentoren van stageplaatsen verwachten dat de student ‘duurdere materialen’ gebruikt. De opleiding moet dit beter doorspreken met de stageplaatsen. De studenten en alumni klagen ook over de aanschaf van dure boeken die slechts weinig gebruikt worden. De commissie beveelt aan om dit na te gaan en waar nodig actie te ondernemen.

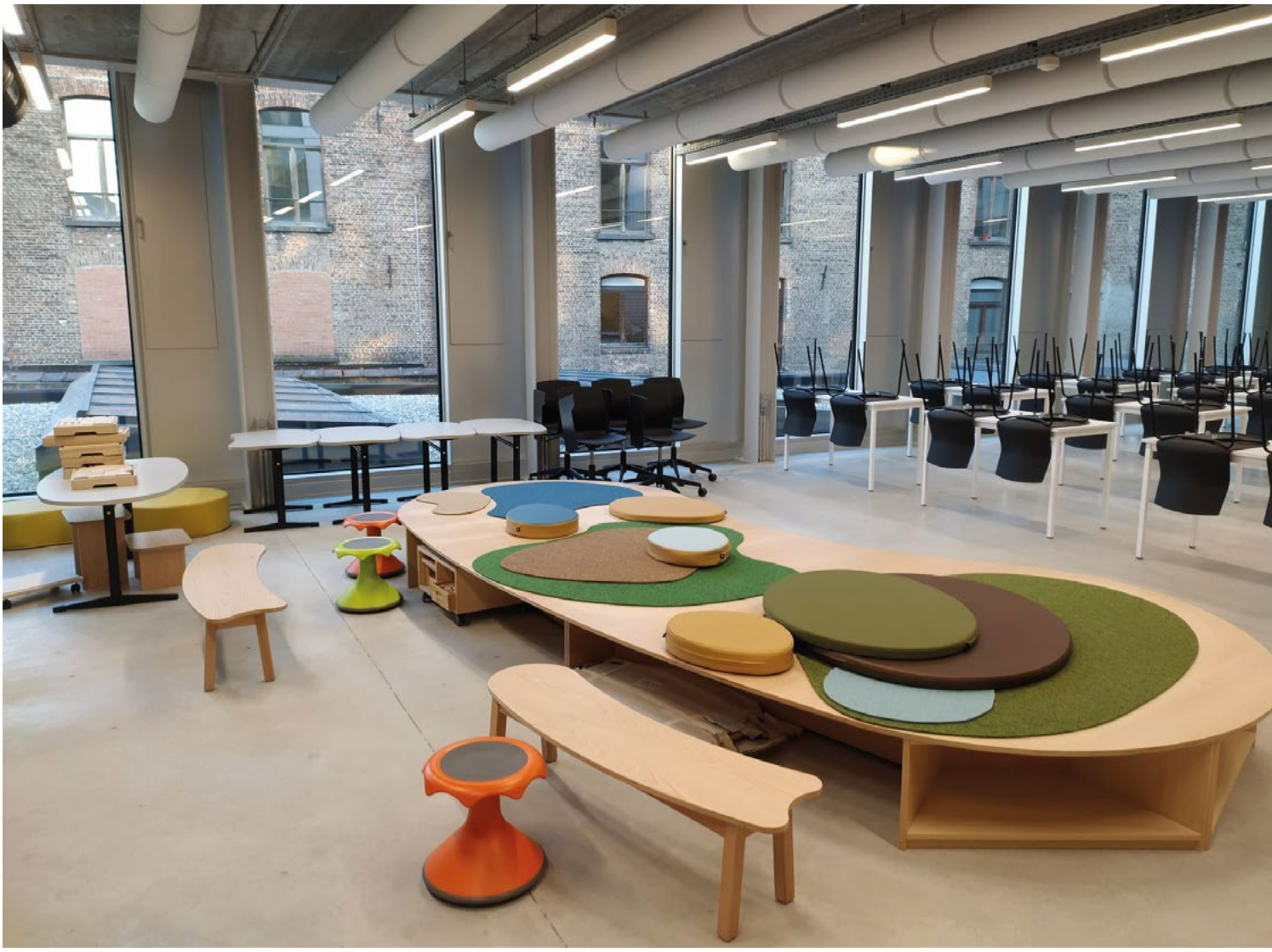

5. GARANDEERT HET GEHEEL VAN EVALUATIES BINNEN DE OPLEIDING DAT STUDENTEN DE BEOOGDE LEERRESULTATEN HEBBEN BEHAALD?

STERKTES

De opleiding zet in op een waaier aan **diverse toetsvormen**. Door het breed en integraal toetsen wil de opleiding kansen geven aan studenten. Inzetten op enkel schriftelijke examens geeft studenten met een diploma uit het algemeen secundair onderwijs **meer kansen** dan studenten uit andere onderwijsvormen. Daarom zet de opleiding ook in op praktische proeven waar studenten met een diploma uit het beroepsonderwijs zich meer kunnen tonen. De commissie ziet dat de opleiding, ondanks de variatie aan toetsen, er toch in slaagt om het overzicht te bewaren. Dit doet ze onder meer door een **coherente collectieve evaluatie** van de student door het betrokken team op profiel- en eindvergaderingen. De commissie vindt deze aanpak sterk. Tijdens deze vergaderingen bespreekt en evalueert het team de inzet, attitudes en basishouding van elke student. In het tweede jaar heeft de student drie verschillende coaches gedurende zijn stages zodat op de eindprofielvergadering de student breder kan besproken worden. Daarnaast formuleert het team ook voor de studenten die na een eerste bachelor jaar te weinig credits hebben verworven, bindende en niet- bindende adviezen voor het verdere verloop van hun studie.

De commissie vindt het sterk dat de **afsluitende toetsing** geen klassieke, geschreven bachelorproef is maar bestaat uit activiteiten die een kleuterleerkracht in de dagelijkse praktijk telkens flexibel moet vorm geven. De student gaat in zijn eindwerkstage via observatie en onderzoekend handelen op zoek naar een thema die de kleuters aangeven in de klas. De student vertrekt vanuit het kindbeeld om een thema te zoeken en uit te werken dat de kleuters triggert en uitdaagt. Dergelijke aanpak sluit mooi aan op de Reggio-pedagogiek die de opleiding wil uitdragen. Tijdens deze eindwerkstage gaat de opleiding na of de student de leerresultaten heeft behaald op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar. Ze gebruikt hiervoor een rubric als beoordelingsinstrument. Werken met rubrics beschouwt de commissie als een valide en transparante manier van evaluatie. De uiteindelijke score komt tot stand na een driehoeksgesprek tussen student, mentor en begeleider en is definitief vastgelegd in de eindvergadering met het hele docententeam. Aangezien de student deelneemt aan het evaluatiegesprek verloopt dit proces transparant en heeft de student meteen feedback op het handelen tijdens de eindwerkstage. De commissie vindt dit een goede praktijk.

De commissie stelt vast dat de studenten op de hoogte zijn van wat de opleiding van hen verwacht voor de **evaluatie**. Deze verwachtingen zijn **transparant** voor de studenten door de ECTS-fiches die ze ook in Canvas, het online leerplatform, terugvinden. Het examenreglement vinden de studenten vlot online terug en omvat de procedures van evaluatie en betwisting.

VERBETERPUNTEN

In de kritische reflectie geeft de opleiding aan dat momenteel de toetscommissie nog maar zeer sporadisch in actie komt. Nochtans is zo'n toetscommissie, of een gelijkaardig instrument, een noodzakelijke voorwaarde om de **kwaliteit van de toetsing** (validiteit, niveau en betrouwbaarheid) **systematisch** te bewaken. De commissie oordeelt om een dergelijk instrument of methodiek terug leven in te blazen binnen de opleiding.

AANBEVELINGEN

De commissie heeft in een **eindwerk** van een student vastgesteld dat er een **verschil** is tussen de vooruitstrevende en toekomstgerichte visie en de waarden die de opleiding uitdraagt en de klassieke **opvattingen** van een concrete student rond zindelijkheid van een peuter/ kleuter. De commissie was wat verbaasd om dergelijke traditionele opvatting terug te vinden bij een afstuderende student. De commissie vindt het belangrijk dat de opleiding tijdens coaching of feedback in gesprek gaat met studenten rond traditionele (zelf)reflecties die niet passen bij de visie van de opleiding. Het lijkt de commissie zinvol om dergelijke feedback te documenteren.

De commissie vraagt zich af of studenten **filmpjes** maken met hun telefoon buiten de coronatijden om hun activiteiten tijdens de stages te documenteren? De commissie merkt op dat studenten toch nood hebben aan instructies om dit kwalitatief te doen. Een slechte opname van de activiteiten tijdens de stage kan de evaluatie sterk beïnvloeden.

6. BEANTWOORDEN DE UITSTROMENDE STUDENTEN AAN DE MAATSCHAPPELIJKE VERWACHTINGEN OP PROFESSIONEEL VLAK?

STERKTES

De commissie oordeelt dat de opleiding de **maatschappelijke verwachtingen overstijgt**. De opleiding Kleuteronderwijs bij de Erasmushogeschool Brussel gaat op een positieve manier de confrontatie aan met uitdagingen en een moeilijke context waar andere opleidingen in Vlaanderen pas in de toekomst mee zullen geconfronteerd worden. De Brusselse context is een facilitator en tegelijk zeer inspirerend! De opleiding heeft veel studenten met een rugzak (grootstedelijkheid- taal- onderwijservaringen) en is gedwongen om antwoorden te vinden op deze belangrijke maatschappelijke uitdagingen.

De commissie merkt op dat de afgestudeerden (zeer) snel werk vinden met hun diploma van kleuteronderwijzer. 70% van de respondenten vond binnen de maand werk; 30% van de respondenten vond werk tussen de één en zes maanden.

De commissie vindt het sterk dat de **alumni** zich nog **heel betrokken** voelen bij de opleiding en graag als alumnus een steentje willen bijdragen aan de opleiding. Ze willen dit vooral doen als stagebegeleider of in een lopend onderzoek van de opleiding.

VERBETERPUNTEN

/

AANBEVELINGEN

De opleiding geeft aan dat scholen niet altijd tevreden zijn met de competenties die een afgestudeerde verworven heeft. Het werkveld heeft hoge verwachtingen van de pas afgestudeerde beginnende kleuterleerkrachten. De commissie stelt voor om in gesprek te gaan met het werkveld (scholen en scholengroepen) om het verschil in competenties te duiden tussen een ***training competence profile*** (startende leerkracht) en een ***professional competence profile*** (ervaren leerkracht). In vele Oost-Europese landen kan de afgestudeerde nog een extra trainingsjaar *(Induction)* volgen, waarin zij/hij stage loopt en coaching krijgt door iemand van de hogeschool. Dit extra jaar van *Induction* geeft de afgestudeerde de kans om zijn competenties bij te werken zodat hij voldoet aan wat de sector verwacht van een kleuterleid(st)er. In **samenwerking met de scholengroep** kan de opleiding naar oplossingen zoeken om de mismatch tussen de DLR (domeinspecifieke leerresultaten) van een afgestudeerde en wat de directies van een kleuterleid(st)er verwachten te overbruggen. De aanvangsbegeleiding voor startende leerkrachten zou de scholengroep in samenspraak met de hogeschool kunnen uitbouwen via een nascholingsaanbod en terugkomdagen georganiseerd door hogeschool.

De commissie merkt op dat de **muzische competenties** bij de huidige uitstromende studenten nog niet voldoende sterk zijn. De commissie is benieuwd naar de impact van het nieuwe curriculum op de muzische competenties van de afgestudeerden. Studenten geven aan dat door de integratie van de vakinhouden zij meer kunnen herhalen en verdiepen in het muzische. Het is belangrijk dat de opleiding blijft waken over voldoende oefenkansen tijdens de stage en projecten zodat studenten meer ervaring in het muzische kunnen opdoen.

Het is niet geheel duidelijk of de opleiding Kleuteronderwijs inzet op verder studeren. Noch in het kengetallenrapport, noch uit de kritische reflectie zijn hierover gegevens terug te vinden.

De commissie vindt het een goed idee om in te zetten op een structureel **alumnibeleid**, zoals de opleiding aangeeft in de kritische reflectie. Inzetten op nieuwsbrieven, een gericht bij- en nascholingsaanbod, stagenetwerken,… zijn zeker interessante initiatieven. Alumni als **rolmodellen** inzetten kan startende studenten motiveren om door te zetten op moeilijke momenten doorheen het opleidingstraject.

